

आयान्तमर्जुनं दृष्ट्वा कुमारः सहितास्तदा । मष्टदुस्तस्य नगरं द्रुपदस्य महात्मनः ।

॥ अर्जुन उवाच ॥ सम्बन्धी कुरुवीराणां द्रुपदो राजसत्तमः । मावधीस्तद्वत् भीम गुरुदानं प्रदीयतां । ॥ ११०० ॥

वैशम्पायन उवाच ॥ भीमसेनस्तदा राजन्नर्जुनेन निवारितः । अतः प्रो युद्धधर्मेषु न्यवर्त्तत महाबलः ।

ते यज्ञसेनं द्रुपदं गृहीत्वा रणमूर्द्धनि । उपाजहुः सहामात्यं द्रोणाय भरतर्षभ ।

भग्नदर्पं हतधनं तं तथा वशमागतं । स वैरं मनसा ध्यात्वा द्रोणो द्रुपदमब्रवीत् ।

विमृश्य तरसा राष्ट्रं पुरं ते मृदितं मया । प्राप्य जीवं रिपुवशं सखिपूर्वं किमिच्छते ।

एवमुक्त्वा प्रहस्यैवं किञ्चित्स पुनरब्रवीत् । मा भैः प्राणभयादोर क्षमिणो ब्राह्मणा वयं । ॥ ११०५ ॥

आश्रमे क्रीडितं यत्तु त्वया बाल्ये मया सह । तेन संवर्द्धितः स्नेहः प्रीतिश्च क्षत्रियर्षभ ।

प्रार्थयेयं त्वया सख्यं पुनरेव जनाधिप । वरं ददामि ते राजन् राज्यस्यार्द्धमवाप्नुहि ।

अराजा किल नो राज्ञः सखा भवितुमर्हति । अतः प्रयतितं राज्ये यज्ञसेन मया तव ।

राजाऽसि दक्षिणे कूले भागीरथ्याहमुत्तरे । सखायं मां विजानीहि पाञ्चाल यदि मन्यसे ।

द्रुपद उवाच ॥ अनाश्चर्यमिदं ब्रह्मन् विक्रान्तेषु महात्मसु । प्रीये त्वयाऽहं त्वत्तस्य प्रीतिमिच्छामि शाश्वतीं । ॥ १११० ॥

॥ वैशम्पायन उवाच ॥ एवमुक्तः स तं द्रोणो मोक्षयामास भारत । सत्त्वत्य चैनं प्रीतात्मा राज्यार्द्धं प्रत्यपादयत् ।

माकन्दोमथ गङ्गायास्तीरे जनपदायुतां । सोऽध्यावसद्दीनमनाः काम्पित्यश्च पुरोत्तमं ।

दक्षिणांश्चापि पाञ्चालान्यावच्छ्रमन्वती नदी । द्रोणेन चैवं द्रुपदः परिभूयाथ पालितः ।

क्षत्रिणश्च बलेनास्य नापश्यत्स पराजयं । हीनं विदित्वा क्षात्रानं ब्राह्मेण स बलेन तु ।

पुत्रजन्म परीक्ष्यैव पृथिवीमन्वसञ्चरत् । अहिच्छत्रश्च विषयं द्रोणः समभिपद्यत । ॥ १११५ ॥

एवं राजन्नहिच्छत्रा पुरी जनपदायुता । युधि निर्जित्य पार्थेन द्रोणाय प्रतिपादिता ।

इत्यादिपर्वणि सम्भवपर्वणि द्रुपदशासनेऽष्टविंशदधिकशतोऽध्यायः ॥ १३८ ॥

॥ वैशम्पायन उवाच ॥ ततः सम्बत्सरस्यान्ते यौवराज्याय पार्थिव । स्थापितो धृतराष्ट्रेण पाण्डुपुत्रो युधिष्ठिरः ।

धृतिस्त्रैर्यसहिष्णुत्वादानृशंखान्तयार्जवात् । भृत्यानामनुकम्पार्थं तथैव स्थिरसौहृदात् ।

ततो दीर्घेण कालेन कुन्तीपुत्रो युधिष्ठिरः । पितुरन्तर्द्वे कीर्त्तिशोलवृत्तसमाधिभिः ।

असियुद्धे गदायुद्धे रथयुद्धे च पाण्डवः । सङ्कर्षणादश्विन्दैश्च अश्विचक्रां वृकोदरः । ॥ ११२० ॥

समाप्तश्चिदो भीमस्तु द्युमत्सेनसमो बले । पराक्रमेण सम्पन्नो भ्रातृणामचरदशे ।

प्रगाढदृढमुष्टिले लाघवे वेधने तथा । क्षुरनाराचभल्लानां विपाठानाञ्च तलवित् ।

लाघवे सौष्टवे चैव नान्यः कश्चन विद्यते । वीभत्सुसदृशो लोके इति द्रोणो व्यवस्थितः ।

ततोऽब्रवीद्गुडाकेशं द्रोणः कौरवसंसदि । अगस्त्यस्य धनुर्वेदे शिष्यो मम गुरुः पुरा ।

अग्निवेश इति ख्यातस्तस्य शिष्योऽस्मि भारत । तीर्थात्तीर्थं गमयितुमर्हमेतत्समुद्यतः । तपसा धनया प्राप्तमभोधमग्निप्रभं ।

अस्त्रं ब्रह्मशिरो नाम यद्देहपृथिवीमपि । ॥ ११२५ ॥

इदं गुरुणा चोक्तं न मन्येऽपि त्वया । भारद्वाज विभोक्तव्यमल्पवीर्येऽपि प्रभो ।